

NODOKĻU KONSULTANTU UN TIESU EKSPERTU IESAISTĪŠANĀS NODOKĻU STRĪDU RISINĀŠANĀ TIESĀ

Elīna Putniņa

Sertificēta nodokļu konsultante

Latvijas nodokļu konsultantu asociācija

Jūlija Liodorova

Sertificētā tiesu eksperte

VP Kriminālistikas pārvalde

Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes tiesu eksperti grāmatvedībā

- Nodaļas uzdevums – tiesu ekspertīžu veikšana kriminālprocesos, pamatojoties uz procesa virzītāja lēmumu
- Ekspertīzes noteicēji – Valsts policijas izmeklētāji, prokuratūra, tiesas, Finanšu policijas izmeklētāji
- 2017.gadā veiktas 8 ekspertīzes nodokļu jomā (17%), 2016.gadā – 4 (7%)
- Nodokļu ekspertīzes mērķis – noziedzīgā nodarījuma «Izvairīšanās no nodokļu nomaksas» (KL 218.p.) apstiprināšana / noliegšana
- Galvenie jautājumi: līdzekļu pietiekamības noteikšana nodokļu nomaksai, naudas līdzekļu izlietojums, apliekamā objekta apmērs

Privātie tiesu eksperti grāmatvedībā

- Uz 18.10.2017. Latvijā reģistrēti 2 privātie tiesu eksperti (bijušie Kriminālistikas pārvaldes darbinieki)
- Ekspertīzes noteicēji – advokāti, tiesas, kā arī Valsts policijas izmeklētāji
- Ekspertīzes veic civilprocesos (1) un kriminālprocesos (1)
- Galvenie jautājumi: materiālā zaudējuma noteikšana, noziedzīgā nodarījuma dokumentāls apstiprinājums kriminālprocesa ierosināšanai
- Ekspertīzes nodokļu jomā nepraktizē

Latvijas Nodokļu konsultantu asociācija

LNKA mērķi

- sekmēt nodokļus un nodevas reglamentējošo normatīvo aktu vienvēidīgu piemērošanu
  - sadarbībā ar Finanšu ministriju un citām valsts un pašvaldības institūcijām aizsargāt nodokļu maksātāju tiesības un intereses
  - informēt nodokļu maksātājus, nodokļu konsultantus un sabiedrību par grozījumiem nodokļu regulējošajos normatīvajos aktos
- APL 183.panta otrā daļa nosaka – personu apvienība nevar dot faktiski vai tiesiski novērtējumu konkrētajā administratīvajā lietā, tomēr ir tiesīga sniegt personu apvienības viedokli

Sertificētie nodokļu konsultanti

- LNKA mērķu izpildi veic LNKA biedri – sertificēti nodokļu konsultanti – neatkarīgi speciālisti konkrētos jautājumos
- Nodokļu konsultanta tiesības (uzdevumi):
  - konsultēt nodokļu maksātājus un citas personas par nodokļus regulējošo normatīvo aktu piemērošanu
  - pārstāvēt nodokļu maksātāju attiecībās ar nodokļu administrāciju un citām valsts un pašvaldību institūcijām
  - likumā noteiktajā kārtībā pārstāvēt nodokļu maksātāju visās tiesvedības stadijās lietās, kuras attiecas uz nodokļiem vai nodevām kā arī citiem valsts noteiktajiem obligātajiem maksājumiem
  - sniegt nodokļu maksātājam palīdzību nodokļu administrācijai iesniedzamu dokumentu sastādīšanā un kā nodokļu maksātāja pilnvarotajam pārstāvim iesniegt šos dokumentus nodokļu administrācijā un sniegt par tiem paskaidrojumus.

RAKSTUROJUMS

KRITĒRIJS	TIESU EKSPERTS	KONSULTANTS
Izveidots:	1998.gads	2001.gads
Pakļautība:	Tiesu ekspertu padome (TM)	LNKA valde
Regulējums:	Tiesu ekspertu likums	LNKA ētikas kodekss
Atbilstības apliecinājums:	sertifikāts (derīgs 5 gadus)	sertifikāts
Izglītība:	augstākā izglītība ekonomikā	augstākā izglītība ekonomikā/jurisprudencē
Darba pieredze:	3 gadi	3 gadi
Stažēšanās:	vismaz 1 gads	
Eksaminācija:	2 eksāmeni: juridiska + praktiska daļa	1 eksāmens juridiska + praktiska daļa
Prasmju pārbaude:	resertifikācija pēc ik 5 gadiem	kvalifikācijas uzturēšana
Citas prasības:	VP darbiniekiem izvirzītās prasības, amatpersonas	LNKA biedri
Atbildība	Disciplinārā, Kriminālatbildība	Civiltiesiskā
Skaitis	7 (+2 privātie eksperti)	122 (+12 sert.apturēts)

PRAKSE: TIESU EKSPERTI (I)

Privātais tiesu eksperts

- Privātais tiesu eksperts ir valsts atzīts tiesu eksperts, kurš veic tiesu ekspertīzi savas saimnieciskās darbības ietvaros vai uz darba līguma pamata pie komersanta, kā arī biedrībās un nodibinājumos
- Par tiesu eksperta kandidātu var būt fiziskā persona:
  - 1) kura apguvusi izraudzītajai specialitātei atbilstošu akreditētu studiju programmu augstskolā
  - 2) kura ieguvusi tiesu eksperta profesionālās zināšanas un pieredzi:
    - **tiesu ekspertīžu iestādē vai tiesu eksperta uzraudzībā, apgūstot apmācības programmu atbilstošā tiesu eksperta specialitātē**
  - 3) kura prot valsts valodu augstākajā līmenī;
  - 4) kurai ir nevainojama reputācija.

PRAKSE: TIESU EKSPERTI (II)

Tiesu ekspertīzes kriminālprocesos nodokļu jomā:

- ❖ Ekspertīzes nosaka pēc VID pārbaudēm (tematiskā pārbaude, audits)
- ❖ Viena jautājuma izskatīšanā iesaistītas divas valsts institūcijas
- ❖ Ekspertīzes uzdod, lai (ne-)apstiprinātu VID pārbaudžu rezultātus
- ❖ Ekspertīzes nosaka tiesas un VID struktūrvienībā – Finanšu policija
- ❖ Ekspertīzes un VID rezultāti ne vienmēr sakrīt

PRAKSE: TIESU EKSPERTI (III)

Nodokļu lietās, ar kurām strādāja tiesu eksperti, konstatēts:

- atšķirīga pieeja pārbažu veikšanai (viena pieeja/katrs gadījums unikāls)
- analogiska pieeja pārbažu veikšanai, atšķirīgi rezultāti (kļūdas, pārbaudes periodi, veiktās korekcijas u.c.)
- līdzīgi rezultāti - secinājumi, atšķirīga pierādīšanas bāze (darījumi nav notikuši / darījumi nav atbilstoši noformēti, nesakrīt ar citiem datiem)
- atšķirīgi viedokļi dokumentu atzišanai (administratīva / krimināltiesiska)
- samērīgums starp grāmatvedības dokumentu pārbaudi un citu darbību veikšanu («liecības» un to traktēšana / pamats-dokumentāla pārbaude)

PRAKSE: LNKA (I)

- Latvijas Republikas Satversmes tiesa atzinusi LNKA par pieaicināto personu lietās un uzaicinājusi LNKA izteikt viedokli par apstrīdētās normas atbilstību Satversmei

Pamatojums – LNKA statūtu 2.1.3. punktā noteikts viens no LNKA mērķiem - sadarbībā ar Finanšu ministriju un citām valsts un pašvaldības institūcijām aizsargāt nodokļu maksātāju tiesības un intereses - līdz ar to LNKA uzklausišana var sekmēt vispusīgu un objektīvu lietas izskatīšanu

- personu apvienība nevar dot faktisku vai tiesisku novērtējumu konkrētajā administratīvajā lietā, tomēr ir tiesīga sniegt personu apvienības viedokli

PRAKSE: NODOKĻU KONSULTANTI (I)

- Nepareiza normatīvo aktu piemērošana, neviennozīmīga un dažāda normu interpretācija
- Nekonsekventa lēmumu pieņemšana iestādē
- Formāla pieeja likuma prasību piemērošanai
- Kļūdaini secinājumi par nodokļu maksātāja veiktajām darbībām
- Darījuma faktisko un tiesisko apstākļu ekonomiskā, juridiskā analīze un attiecīga nodokļu normatīvo aktu piemērošana
- Starptautisko normatīvo aktu piemērošana

STARPTAUTISKĀ PRAKSE

NODOKĻU EKSPERTĪZES:

- ES: Lietuva (atsevišķais ekspertīzes veids nav izdalīts)
- Ārpus ES: Krievijas Federācija, Kazahstana, Armēnija

NODOKĻU TIESAS:

- Īrija – speciālas tiesas par ienākuma nodokli, lietas izskata nevis tiesneši, bet gan kvalificēti speciālisti
- Nīderlandē – speciālās nodokļu apelācijas un augstākās tiesas
- Anglijā – speciāla nodokļu kamera

SECINĀJUMI:

DE JURO

- VID autonomas tiesības nodokļu jomā
- VID ir darba resursi nodokļu strīdu risināšanai – auditori u.c.
- Nodokļu tiesu ekspertīzes veids nav izdalīts
- Kriminālistikas pārvalde ir Valsts policijas struktūrvienība
- Nodokļu konsultantam nav tiesiskā statusa
- Pastāv privātā tiesa eksperta institūcija
- Nav specializēta procesa nodokļu strīdu risināšanā

SECINĀJUMI:

DE FACTO

- Nodokļu ekspertīzes kriminālprocesos tiesas un Finanšu policija nosaka Kriminālistikas pārvaldes tiesu ekspertiem
- Valsts tiesu ekspertu kapacitāte ir ierobežota
- Eksperta profesionālā pieredze un kvalifikācija sarežģītos (starptautiskos) nodokļu piemērošanas gadījumos
- VID sniegtajām konsultācijām ir informatīvs raksturs, bieži tas nav saprotams padomu pieprasītājam
- Nodokļu konsultants sniedz konsultācijas un pārstāv nodokļu maksātāja intereses
- Nav piemērotas apmācības iespējas privātiem tiesu ekspertiem

PALDIES PAR UZMANĪBU!

KONTAKTI:

Jūlija Liodorova
Sertificēta tiesu eksperte
Kriminālistikas pārvaldes vecākā
eksperte

Tel: +371 67208483
Julija.Liodorova@ekspertize.vp.gov.lv

Elīna Putniņa
Sertificēta nodokļu konsultante
LNKA valdes locekle

Rödl & Partner nodokļu konsultāciju
departamenta vadītāja

Tel: +371 67338125
elina.putnina@roedl.pro